

Läromedel i musik? Det har vi inte märkt!

- En studie av sju musiklärares syn på
läromedel

Patrik Hellström

&

Samuel Sondell

Examensarbete 15 poäng

Ht 07

Sammanfattning

Uppsatsen undersöker tillgängligheten på läromedel i ämnet musik. Främst då inom modern pop- och rockhistoria. Vi har intervjuat fem aktiva musiklärare och två rektorer. Vi ställde frågor rörande behovet av läromedel inom musik och pop- och rockhistoria. Deras syn på läromedel i musik och i pop- och rockhistoria och vad de själva använder sig av för läromedel. Hur detta tillhandahålls och sammanställs, vilka källor de använder sig av. Valet till vår undersökning grundar sig på att vi själva tycker att det råder en stor brist på läromedel i ämnet musik och vi ville se om så var fallet rent generellt och samtidigt sammanställa ett eget läromedel i just pop- och rockhistoria. Resultaten vi kom fram till visar på en stor brist på läromedel i ämnet musik och speciellt i modern pop- och rockhistoria. Anledningarna till detta är många. Men de främsta ansåg vi var en brist på tydligt utformade mål i styrmedlen, en låg status på ämnet musik och att det verkade vara en tradition att musiklärare gör sitt eget material i ämnet musik. I diskussionen tar vi upp och fördjupar oss i de ovanstående resultat baserat på vad vi fått fram från våra informanter och vad vi själva upplever.

Sökord: *läromedel i musik, musiklärare, status på ämnet musik, populärmusikmusik*

Handledare: Stigbjörn Lestander

Innehåll

Inledning.....	4
Syfte	7
Frågeställningar	7
Metod	8
Forskningsetik	8
Validitet och reliabilitet	9
Litteratur.....	12
Resultat.....	17
Presentation av informanterna	17
Intervjuerna.....	19
Befintligt läromedel i musik	19
Orsaker till bristen på material?.....	21
Hur sammanställs det egna materialet i rock- och pophistoria?	22
Kommande material	28
Diskussion och analys	29
Varför behövs läromedel i musik?.....	29
Tidsaspekten	29
Krav på kvalitet	30
Styrmedlens inverkan	31
Ämnets status.....	32
Status och kunskapskrav	33
Att höja ämnets status.....	34
Vad ska ett läromedel innehålla?.....	36
Sluttankar.....	37
Källförteckning.....	38
Tryckta källor	38
Elektroniska källor:.....	38
Intervjuer	39
Bilaga 1	40

Inledning

Patrik

Ett av de första diskussionsämnen som kom på tal när jag började läsa estetisk kommunikation 1-20 och sedermera musik 21-60 var den alltid, på den estetiska institutionen, aktuella frågan om de estetiska ämnenas legitimitet. Om att de estetiska ämnena, i mitt fall då musiken, inte skulle behöva försvara sig gentemot andra ämnen. Det talades om att stärka de estetiska ämnenas roll, om forskning, om Mozarteffekten¹ och om samarbete främst mellan de estetiska ämnena. Man talade även om samarbete med de andra ämnena men det talades ingenting om läromedel i musik och detta finner jag väldigt konstigt då det finns en otrolig lucka när det gäller enhetligt skolanpassat läromedel i musik, främst i modern musikhistoria. Det finns hyllkilometer av västerländsk klassisk musikhistoria, men väldigt lite, nästan inget alls, om rock och pophistoria, bluesen fram till nutid. Vi fick då sannerligen inte ta del av något sådant när vi läste musik 21-60. Eftersom jag själv känner mig relativt svag i just modern rock- och pophistoria så kändes det alternativa specialarbetet som ett utmärkt tillfälle att skriva och på så sätt själv bredda min kompetens som lärare inom just ämnet musik och på samma gång skapa ett färdigt läromedel i musik som jag kan använda mig av senare i yrkeslivet.

Samuel

Hela idén till denna uppsats föddes hösten 2004 under en av mina VFU-perioder på en högstadieskola i Västerbottens län. Uppgiften som låg framför mig var att undervisa i populärmusikens historia. Det var ett ämne som inte låg helt bekvämt och aktuellt i sinnet. Det krävdes därför en hel del förberedelse och efterforskning för att kunna ta sig an uppgiften. Momentet riktade sig till årskurs sju och skulle sträcka sig över ett par veckors tid och avslutas med provskrivning. För att eleverna skulle kunna studera detta var jag alltså tvungen att dela ut något sorts instuderingsmaterial. Jag letade länge efter något passande och inte allt för omfattande sådant. Det visade sig dock att det skulle vara mycket svårt att hitta. Allt som var skrivet i bokform var alldeles för stort eller svårbegripligt för att passa den åldersgrupp

¹ Det påståendet att man genom att spela klassisk musik, främst då Mozart, för yngre barn, kan höja deras IQ.

som jag riktade mig till. Till slut beslöt jag mig att det enklaste sättet skulle bli att sammanställa materialet själv. Detta krävde mycket tid, arbete och planering. Bristen på ett färdigt material i ämnet var tydlig.

Båda författarna

Den situation vi beskrivit fick oss båda att fundera över hur det ser ut på materialfronten överhuvudtaget i ämnet musik totalt sett. Tillsammans kom vi fram till att vi såg bristen av material, och de problem som detta medförde, på rätt liknande sätt. Båda kände att det var ett område som kunde utvecklas då kunskaperna inom ämnet var otillräckliga och för ytliga. Som tidigare nämnts finns det många böcker och uppslagsverk skrivna av diverse författare. Dessa är antingen heltäckande över historien eller mer djupgående inom specifika genrer, med andra ord rör det sig om referensmaterial, då de är för omfattande för att användas direkt i undervisningen. Däremot hittade vi inget material skrivet och anpassat till undervisning på högstadiet och gymnasiet. I nästan alla obligatoriska ämnen i skolan finns det kursböcker. Lägg därtill att de flesta ämnena har en hel rad av kursböcker att välja bland. I musik saknas som sagt detta. Det finns inte ett heltäckande material för en hel kurs, och inte heller anpassat material för de olika momenten som kräver skrivet instuderingsmaterial, exempelvis musikteori och modern musikhistoria. Detta kan med sannolikhet bero på att musiken är ett ämne där en stor del av undervisningen är mer praktisk. Det vill säga att man musicerar i ensemblespel och ”utför” musik på ett eller annat sätt, vilket blir tydligt när man läser den reviderade kursplanen i musik, KP 2000 . De fem första målen, av totalt nio, är inriktade på praktiska handlingar.² Denna trend tycker vi verkar vara något återkommande i de mer ”praktiska” ämnen och då särskilt estetiska ämnen, exempelvis bild och slöjd och även ämnet idrott och hälsa. Detta betyder att man i dessa ämnen alltid kommer att vara tvungen att skriva och sammanställa sitt eget material de gånger man vill ge eleverna instuderingsmaterial. Ett arbete som är enormt tidskrävande och svårt. Det handlar inte bara om att hitta information och sortera ut intressanta fakta. Man måste samtidigt bestämma vad som är meningen med arbetet. Vad är det man vill ge eleverna? Populärmusikens historia är så pass omfattande att det omöjligt går att sammanfatta på ett, för en högstadielklass, överkomligt vis. Man måste vinkla arbetet och bestämma från vilket perspektiv det skall skrivas, vilket perspektiv som

²(Kp 2000) *Grundskolan kursplaner och betygskriterier*. (2000). Stockholm: Skolverket. Fritzes Kundservice.

tjänar eleverna bäst. Detta är något som de flesta musklärare måste göra i alla fall i början av sina år som musklärare innan man fått rutin i arbetet. En tid som präglas av en mängd andra svårigheter, tidskrävande anpassningar och stressmoment. Eftersom det är då man bygger upp sin rutinbas. Jank & Meyer skriver om rutinisering på följande vis i boken i Uljens (1997): ”Rutinisering är en automatisering av ursprungligen medvetet utförda målorienterade handlingar”³. De menar även att rutinerna hjälper läraren, då dessa effektiviserar vardagen och därmed lämnar tid för andra saker.⁴

Vi anser att det är rätt underligt att det inte finns färdigt material, specifikt i populärmusikhistoria, som direkt kan användas i musikundervisningen. Detta särskilt då kursplanen i musik för grundskolan direkt tar upp som ett av sina mål att skolan skall sträva efter att eleven skall:

- blir förtrogen med musikens form, struktur, skriftspråk och uttrycksmedel samt dess funktioner och villkor i olika miljöer, kulturer och epoker.⁵

Detta får till följd att den lärare som skall undervisa i musik är tvungen att ta upp populärmusikens historia och olika epoker. Därmed tvingas denne samtidigt att mer eller mindre själv ta fram ett fungerande material. Orsaken till att det inte finns något läromedel för musikundervisning är svårt att förstå och att motivera. Det verkar inte finnas några andra anledningar än att inget ännu skrivits. Lärare i de estetiska ämnena har lämnats att mer eller mindre klara sig själva, och efterfrågan på läromedel har inte vidare undersökts. De flesta som vi pratat med initialt har nämnt som orsak svårigheten att i korthet, för syftet anpassat, sammanställa ett sådant material. Något som dock inte verkar vara något problem i andra ämnen.

³ Uljens, Mikael (1997) *Didaktik, teori, reflektion och praktik*. Lund: Studentlitteratur, s. 43

⁴ Ibid, s. 42

⁵<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0506&infotyp=23&skolform=11&id=3877&extraId=2087>

Syfte

Vårt syfte med detta arbete består av två delar. Vi kommer dels att belysa hur det i dagsläget ser ut på läromedelsfronten i musik och då särskilt när det gäller populärmusikens historia. Med populärmusikhistoria menar vi från ”bluesen” i 1900-talets början och fram till dagens populärmusik. Vi tittar även här på orsaker till varför det i nuläget ser ut som det gör. Vi utreder dels hur aktiva musiklärare ser på frågan och vilket behov de ser av läromedel i ämnet musik och deras åsikt om varför det ser ut som det gör, om de använder sig av redan befintligt material eller om de skapar eget, även här kommer vi främst att lägga fokus på populärmusikhistoria. Vi vill även se vad de har för källor och vilka perspektiv de skriver sitt material utifrån. Vi kommer till sist utreda vad aktiva lärare skulle vilja se för innehåll i ett sådant material.

Utöver denna rapport kommer vi att skapa ett läromedel, riktat till musikundervisning på högstadiet och i gymnasieskolans estetiska val. Läromedlet kommer till stor del att byggas på våra informanternas önskemål och behov och naturligtvis även våra egna preferenser och behandla moderna rock- och pophistoria från bluesen fram till idag.

Frågeställningar

- Hur arbetar musiklärare med populärmusikhistoria?
 - Sammanställer de eget material?
 - Utifrån vilka perspektiv?
 - Vilket material?
 - Vilka källor?
- Vad ser musiklärare för behov av läromedel i musik?
 - Hur ser det i dagsläget ut med läromedel i musik, när det gäller förekomst och användbarhet?
 - Orsaker till detta?
- Vad skulle musiklärare vilja se i ett läromedel för populärmusikens historia?

Metod

Forskningsetik

Vi har valt att använda oss av de, av Vetenskapliga rådet uppställda, etiska principer som den humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningen arbetar efter. Dessa principer innebär informationskravet, samtyckekravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet.⁶ Detta innebär att vi garanterat alla våra informanter anonymitet och att deras namn i rapporten är fingerad. Vi har även informerat dem om; vad vår rapport kommer att handla om, rätten att när som helst avbryta sin medverkan samt garanterat att materialet de bidragit med inte kommer att användas i något annat sammanhang.

Vårt arbete bygger till största del på intervjuer med aktiva musklärare som arbetar med klasser på olika stadier. De är även i olika faser av sina karriärer. Tre av våra informanter är gymnasielärare i medelåldern och bör benämnas som rutinerade och erfarna i sitt yrkesutövande. Vårt val av dessa informanter baseras på just erfarenhet och att de har stor rutin i ämnet. Vidare intervjuar vi två musklärare som inte varit aktiva så länge. De är alla/båda utbildade på den nya lärarutbildningen i Umeå och i början av sina karriärer. Dessa är aktiva inom grundskolan, en av dem på högstadiet och de andra delar sina tjänster mellan hög- och mellanstadiet.

Vidare har vi intervjuat två andra personer inom musikutbildning. En av dem är aktiva inom utbildningen av musklärare, och en av dem är instrumentlärare och rektor på en musikskola i en kommun i Västerbotten. De har båda själva skrivit eller varit med och skrivit läromedel i musik.

Något som vi, i efterhand märkt och, bör nämna är det faktum att könsfördelningen på våra informanter är ojämn. Av sju informanter så är, tyvärr, bara en kvinna. Detta faktum är något som du som läsare kan vara uppmärksam på under läsandet av rapporten. Detta var något vi inte tänkte på eller reflekterade mycket över innan vi satte oss ner och skulle sammanfatta resultatet av våra intervjuer. Huruvida det här beror på att vi själva är män, att

⁶ <http://www.vr.se/download/18.668745410b37070528800029/HS%5B1%5D.pdf>

könsfördelningen bland musiklärare är övervägande män eller att vi bara fann, till största del, manliga informanter vet vi inte. I hur stor utsträckning det här påverkar vårt resultat kan vi själva inte avgöra.

Då intervjuerna är den centrala delen i vår rapport var det också på dessa vi initialt la mest kraft och tid. Vi kom gemensamt fram till vilka tänkbara informanter vi kunde vända oss till. Vi tog kontakt med dessa och bestämde tid och plats. För att få ut så mycket av intervjuerna som möjligt började vi därefter att formulera vårt syfte och våra övergripande frågeställningar. Vi kunde på förhand naturligtvis inte veta vilka svar vi skulle komma att få, inte heller var detta våra intentioner. Däremot ville vi hålla intervjuerna så centraliserade som möjligt runt det övergripande ämnet.

Validitet och reliabilitet

Något man alltid bör ta med i beräkningen när man skall intervju informanter är frågan om de inkommande svarens validitet. Vad som avgör svarens validitet måste därför ställas mot huruvida dessa svar är en produkt av de frågor som ställs, det vill säga om de frågor som ställs är ledande eller öppna. ”Öppna frågor kan avslöja värdefull information av ett slag som slutna frågor inte medger.”⁷ Vad som dock är öppna respektive slutna frågor är inte alltid så lätt att veta inför intervjuerna eller ens efter intervjuerna är genomförda, speciellt med hänsyn till vår brist på rutin. Det framkommer tydligast när man i efterhand går igenom intervjuerna och ska sammanställa någon form av enhetligt resultat och analys för dessa.

Att analysera och att tolka är i den etnografiska analysen sammanflätade enheter. Båda innebär att man ska försöka förstå och överföra mening från en databas. Koda de texter du har med en öppen kodning i den fortlöpande analysen och med en mer selektiv sådan i den avslutande⁸

⁷ Ely, Margot m.fl. (1993) *Kvalitativforsknings metodik i praktiken – cirklar inom cirklar*. Studentlitteratur, s.74

⁸ Kullberg, Birgitta (1996) *Etnografi i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur, s. 125

Ytterligare en faktor som måste vägas in i ekvationen för validitet är om svaren är helt ärliga eller en produkt av förväntningar och prestige mellan den som intervjuar och informanten. Prestige är naturligtvis inget direkt uttalat, man kan dock inte undvika att tänka på huruvida den spelar in. Vi båda som intervjuar är den nya generationens musiklärare som *skall* vara fulla av nya och fräscha idéer. Vårt arbete är ett tydligt exempel på detta. Vi kan på det viset ses som konkurrenter. Svar kan vara helt öppna och ärliga, eller polerade varianter. Detta problem är ett av den kvalitativa forskningens dilemman. Vi kan omöjligt veta det exakta värdet på de svar vi fått. Men som Stensmo skriver ”Upplevelser och erfarenanden är subjektiva och personliga och kan aldrig vara annat. ”Man kan därför inte säga att en viss upplevelse kan vara ’rätt’ och en annan ’fel’.”⁹ Däremot skall det sägas att vi personligen känt att vi fått god kontakt med våra informanter och att de känt att de öppet kunnat svara och att dessa svar också kan anses som tillförlitliga.

Man skulle naturligtvis kunna argumentera att även kvantitativa metoder skulle kunna användas för att få mer balans i arbetet och dessutom få en sorts värdemätare på resultaten av våra kvalitativa intervjuer. På grund av vårt arbetes natur anser vi inte att kvantitativa undersökningsmetoder tjänar syftet. Vidare skulle det inte heller kunna ses som en fruktbar metod att använda. Det vill säga att detta inte bara skulle vara ett slöseri med tid utan även i princip omöjligt att ens formulera.

Sex av intervjuerna¹⁰ har genomförts i person och spelats in med Minidisc. Den sjunde¹¹ skedde via telefon där anteckningar fördes. Intervjuerna har i alla fall utom ett skett på informanternas arbetsplatser eller på annan neutral plats. Om informanternas arbetsplats kan räknas som en neutral plats kan diskuteras. Men vi har valt det som plats för att sätta informanterna i en miljö där de är bekväma och trygga, vilket också ger informanterna ett visst övertag i situationen och därmed kanske sänker prestigekänslan vilket vi tror ger positiv inverkan på vårt resultat. Som Kullberg (1996) skriver” Tänk på att du inte accepterar vilka miljöer eller tider som helst. Intervjun bör helst inte genöföras hemma hos någon av er. Välj

⁹ Stensmo, Christer (2002) *Vetenskapsteori och metod för lärare*. Uppsala Kunskapsföretaget i Uppsala, s.121

¹⁰ Intervjuerna med Nils, Åke, Eva, Tord, Peter och Per.

¹¹ Intervjun med Erik.

en neutral plats.”¹² Det vill säga raka ärliga och informationsfyllda svar. Bara en av intervjuerna har skett per telefon. Detta beroende på att informanten befinner sig på en ort tämligen långt ifrån oss som skriver.

För att få liktydighet och för att kunna urskönja mönster har vi ställt samma frågor till alla informanter som är verksamma lärare, oavsett antal yrkesverksamma år eller på vilket stadium de är verksamma.

Informanterna har inte fått ta del av frågorna innan intervjuerna. Detta grepp har sina nackdelar och fördelar. Nackdelarna kan bland annat vara att svaren blir kortare och mindre precisa. Detta då informanterna inte alltid hinner tänka igenom svaren ordentligt innan de svarar. Även kan namn och andra referenser tappas, något som kunde undvikas om informanten getts tid att kolla upp och exempelvis skriva ner dessa. Att inte få ta del av intervjufrågorna kan även införa en viss oro för vilka frågor som kommer att ställas, både innan och under själva intervjutillfället. Detta kan troligtvis ha med den prestige vi tidigare nämnt att göra. ”Vad tycker de om mig om jag inte klarar av att svara på deras frågor?” Är ett exempel på situationer som kan oroa informanten. Fördelarna med att inte låta informanterna ta del av frågorna, är att informanterna tvingas svara direkt, vilket minskar informantens möjligheter att polera och gardera sina svar. Det avdramatiserar även prestige känslan och chansen för informanten att tänka på den. Vi tror att de har fullt upp med att svara på frågorna och därigenom inte lämnas särskilt stort utrymme att falla in i ett sådant tänk.

Till detta bör även tas i beaktning att vi som intervjuar med stor sannolikhet ändå får en naturligt underordnad roll i intervjutillfället. En anledning till att forskare kan ses som ett hot är för att de antas representera en akademisk och därigenom överordnad värld, vilket även för med sig distansering och en känsla av *vi* och *dom*, eller snarare *vi* mot *dom*. Detta problem påverkar dock inte oss i samma utsträckning då alla informanter vet på vilken nivå undersökningen utförs. Det faktum att vi snarare ligger under dem i hierarkin, då de redan gått igenom samma typ av utbildning som vi i nuläget befinner oss i och att de alla dessutom har större erfarenhet och rutin än oss båda på grund av att de är verksamma lärare och vi fortfarande befinner oss i utbildningen. Detta adderat med att intervjuerna förlagts på för

¹² Kullberg, Birgitta(1996), s.88

informanterna trygga eller neutrala miljöer torde vara god grund för att ge ett öppet och ärligt resultat.

Till sist måste nämnas att vår vana att intervjua påverkar resultatet. Ingen av oss kan egentligen sägas ha någon betydande erfarenhet av detta. Vi försökte att kringgå detta i så stor mån som möjligt, genom att vara välförberedda, ta god tid på oss. Vi hade med oss utskrivna och tydligt avgränsade frågor, fungerande utrustning och att försökte självklart låta intervjun gå sin gång, genom att inte avbryta eller leda informanten som nämns i Margot Ely m.fl. (1993).

Ofta måste kvalitativa forskare lära sig när de inte ska tala under en intervju för att den intervjuade ska fortsätta tala. Detta är så mycket svårare när det som sägs slår an en sträng[...]”¹³

Dock menar Ely m.fl. att det inte är skadligt för intervjun, utan snarare givande att försiktigt låta den intervjuade veta att man har förståelse för det som sägs. Detta menar de är en svår balansgång ”Att försiktigt gå in är både livgivande och svårt.”¹⁴

Vi försökte även att ge informanten tid att fundera om denne velat tillägga något innan vi gått vidare med nästa fråga. Vi har märkt att vi fått mer och mer rutin på att intervjua, och att de senare intervjuerna varit mer avslappnade. Att vi varit så noggrant förberedda gör dock att vi känner att alla intervjuer varit värdefulla och bidrar till vårt resultat.

Litteratur

Som vi tidigare nämnt i metoddelen så utgår vår studie till största del från intervjuer och informanternas syn på det tema vi fokuserar på, d.v.s. läromedel i musik, och då främst för rock- och pophistoria. För att balansera dessa svar har vi även tittat närmare på en del av den litteratur som relaterar till vårt övergripande tema. Vi tar i det här avsnittet upp den litteratur vi funnit och använt. Med ”den litteratur vi funnit” så menar vi att det varit rätt svårt att hitta

¹³ Ely, Margot m.fl. (1993), s.69

¹⁴ Ibid.

relevant litteratur av slag som tar upp läromedel. Efterhand har vi förstått att man inom den pedagogiska forskningen ofta tar upp detta i underrubriker, vilket inte alltid ger träffar när man använder sökord eller söker på titel. Det har eftersom gett med sig och vi har med hjälp och handledning funnit passande och aktuell litteratur.

Bland den litteratur vi använt finns bland annat Tommy Strandbergs just utkomna doktorsavhandling från hösten 2007; *Varde ljud!*¹⁵ Om skapande i skolans musikundervisning efter 1945. Den går som titeln med tydlighet anger in på skapande verksamhet i musikundervisningen i Sveriges obligatoriska skolverksamhet, med såväl en beskrivning av hur verksamheten för skapande ser ut i nuläget, men även en ingående historisk översikt på hur det har sett ut som sträcker sig tillbaka till 1945. Strandberg tar i några avsnitt upp hur dessa delar beskrivs och har beskrivits genom mål i de olika styrdokument som står som grund för det obligatoriska skolväsendet. I avhandlingen redogörs även på hur dessa mål tar sig form i de läromedel som producerats i ämnet musik. Här nämns bland annat övergripande vilken typ av läromedel som funnits att tillgå och hur omfattande dessa varit och är och delvis även dess roll i undervisningen och för läraren. Dessa avsnitt har särskild relevans för oss, även om vi till skillnad från Strandberg, som fokuserat sig runt skapande i musikundervisningen, fokuserar oss främst på populärmusikens historia och läromedel för detta moment. Beskrivningen av de övergripande målen i läroplanerna, och mer konkretiserat i kursplanerna och tolkningen av dessa som uttrycks genom läromedlen, kan i många fall gälla för hela det obligatoriska skolväsendet, oavsett ämne eller delmoment. Dessa beskrivningar har även viss relevans i vårt eget skapande av ett läromedel i rock- och pophistoria.

Vidare har vi använt oss av den nationella utvärderingen av musikämnet¹⁶. Rapporten är en sammanställning av den nationella utvärdering som gjorts i musikämnet. Den tar bland annat upp måluppfyllningen i grundskolans nionde år, eleverna kunskapsutveckling i musik, deras syn på musikundervisningen och lärarnas förutsättningar att arbeta i skolans kultur- och arbetsmiljö. Syftet har varit att ge en kvalitativ och översiktlig bild av skolans undervisning samt att jämföras förhållandena mot tidigare utvärderingar. Man har som huvudslutsats funnit

¹⁵ Strandberg, Tommy (2007) *Varde ljud! – Om skapande i skolans musikundervisning efter 1945*. Umeå: Arkitektkopia AB

¹⁶ Sandberg, Ralf, Heiling, Gunnar & Modin, Christer. (2005). *Nationella utvärderingen av grundskolan (NU-03)*, Musik. Stockholm: Kungl. Musikhögskolan i Stockholm/Centrum för musikpedagogisk forskning (MPC).

stora variationer i vilka musikkunskaper som utvecklas hos eleverna i olika skolor, klasser och grupper i musikundervisningen. Det har också funnit stora skillnader i olika musiklärares arbetssituation och arbetsvillkor. En annan slutsats är att lärarna använder sig av styrdokumentet i relativt liten utsträckning som utgångspunkt för undervisning i ämnet.

Strandberg definierar styrmedlen på följande vis i ett avsnitt om styrmedlens funktion och koppling till verksamheten i skolan, d.v.s. hur de realiserar i undervisningens praktik. Följande står att läsa:

Styrdokument avser att vara heltäckande redogörelser för undervisningens mål, syften och innehåll. Detta görs dels på en övergripande nivå gällande skolans uppgifter, dels på en ämnesnivå i de så kallade kursplanerna.¹⁷

Vi får även en viss historisk genomgång av styrdokumentens utformning och funktion där Strandberg anser att: "(...) texterna, särskilt i de tidigare dokumenten ger fylliga beskrivningar av och motiv för vad som förväntas ske i klassrummet."¹⁸ Strandberg skriver vidare om hur styrdokumentet ser ut för dagens skola och utgår där delvis från den tidigare nämnda Nationella utvärderingen av musikämnet. Där det står att läsa styrdokumentens allt mindre roll som utgångspunkt för lärares undervisning, vilket uttrycks på följande sätt:

Läroplanen fyller förvisso en ideologisk funktion i skolans arbete, men dess mål för musikämnet utövar en relativt svag styrning. Ämnets verkliga mål och innehåll utgår istället i hög grad från lärarens egna intressen, kompetens och ideologiska syn.¹⁹

Styrdokumentet kan sägas blivit vagare och öppnare i sina formuleringar, vilket ger den individuella läraren större anspråk att bestämma vad som tas upp. Detta kan tolkas som att Styrdokumentet tappar sin kraft och därmed också sin mening. Strandberg menar dock att

¹⁷ Strandberg, Tommy, (2007), s.34

¹⁸ Ibid., s.34

¹⁹ Sandberg, Ralf et al, (2005), s. 34

dessa har en viktig roll som ramar inom vilket ämnet skall förstås och för att skänka undervisningen validitet.

Styrdokument fungerar som producenter av kunskap då de erbjuder möjligheter i form av underlag till argument för viss undervisning. Dess kraft blir av sin position som demokratiskt överenskomna och statligt beslutade texter för utbildning viktiga yttranden för förståelsen av undervisning och skolämnen.²⁰

De uppfattningar som formulerats i dessa dokument tolkas alltså och förs vidare i bl.a. undervisning och i läromedel. Läromedlen tycks även de följt samma utveckling som styrdokumenterna. Från att ha varit statligt kontrollerade medel som varit heltäckande för musikkurserna har idag lärares egna urval och produktion av underlag blivit allt vanligare.²¹ På senare tid har läromedlen gått från att vara heltäckande material till att nästan enbart vara material för ensemblespel och i viss mån även referensmaterial för de teorimoment som ingår i musikundervisningen.²² Som tidigare nämnts i Strandbergs resonemang så har läromedlen ungefär samma roll som styrmedlen, om än i högre grad konkretiserade. De är anpassade av författare och förlag att utgöra verktyg för lärares och elevers praktik i klassrummet och ger uttryck för författarnas tolkningar av ämnet.²³

I styrdokumenterna, d.v.s. kursplanen för ämnet musik står det att läsa att eleverna ska:

- ha kunskaper om musikens uttrycksformer, funktioner och traditioner i olika kulturer samt kunna reflektera kring dessa utifrån musiken i dagens svenska samhälle²⁴

Samt att eleven:

²⁰ Strandberg, Tommy, (2007), s.34

²¹ Ibid. s.36

²² Ibid. s.151

²³ Strandberg, Tommy, (2007), s.151

²⁴<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0506&infotyp=23&skolform=11&id=3877&extraId=2087>

- blir förtrogen med musikens form, struktur, skriftspråk och uttrycksmedel samt dess funktioner och villkor i olika miljöer, kulturer och epoker,²⁵

Att det får stå som separata punkter i kursplanen är ett tydligt uttryck för att det är en viktig del av musikundervisningen. Dessa gäller både modern musikhistoria och den klassiska musikhistorian. Dock är det bara på den moderna musikhistorian som vi fokuserar. Däremot är det inte tydligt uttryckt vilka epoker eller på vilket sätt man skall arbeta med detta.

Enligt listan i Strandbergs bok *Varde ljud!* kan man se att det skett en minskning av läromedelsproduktionen i musik.²⁶ Detta lägger en högre press på de lärare som undervisar i ämnet. Det tvingar mer eller mindre dessa lärare att helt formulera eller sammanställa eget material utifrån referenslitteratur. I denna fråga måste även dessa lärare vara uppmärksamma på att materialet anpassas efter åldersnivå och elevgrupp. Efter 90-talet har detta underlättats genom den tekniska utvecklingen i såväl den allmänna vardagen som i skolans vardag. Som Strandberg skriver; "Under det senaste decenniet har Internet och andra medier kompletterat läromedelsutgivningen."²⁷ Dock kan man se en viss risk med användandet av Internet exempelvis som källa då detta är ett forum som är relativt fritt för alla med tillgång att använda och lägga upp material. Där kan istället utgivna läromedel fungera som garantier för kunskapen.²⁸ I den nationella utvärderingen för musikämnet har lärarna i enkät även fått frågan huruvida tillgången till utrustning och läromedel utgör begränsningar i arbetet. Där svarade knappa 40 % att detta i hög grad begränsade verksamheten. Ytterligare 44 % anser att det begränsar verksamheten i liten grad och endast 16 % ser det inte alls som en begränsning.²⁹

²⁵<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0506&infotyp=23&skolform=11&id=3877&extraId=2087>

²⁶ Strandberg, Tommy, (2007), s.37

²⁷ Ibid s.350

²⁸ Ibid s.350

²⁹ Skolverket (2005b) Musik, ämnesrapport till rapport 253 (NU-03), tabell 5.14, s.70

Resultat

I efterhand satte vi oss ner, gick igenom intervjuerna och sökte samband och olikheter mellan de givna svaren utifrån våra frågeställningar och vårt syfte och dess relation till syftet. Utefter dessa så försökte vi strukturera upp presentationen av våra intervjuer på ett överskådligt och begripligt sätt utifrån fyra huvudteman, dvs. de rubriker som finns nedan.

Nedan sammanställs vad vi funnit genom våra intervjuer och den litteratur vi använt oss av. Urvalet av informanter grundas på en rad olika faktorer. Då antalet musklärare inte är så stort har vi sållat bland dem vi kände till sedan tidigare, i en del av fallen är vi även bekanta med informanten. Några av informanterna har vi även själva haft som lärare tidigare. Fem av dem har lång erfarenhet inom sin profession, med många år i yrket. De andra två är relativt nyutbildade men har trots detta samlat på sig erfarenhet genom bl.a. flera år av musicerande i olika band. Våra informanter täcker ett rätt brett spann inom musikutbildning, de är allt från lärare inom klassundervisning i musik, individuella instrument- eller sångpedagoger, läromedelsförfattare eller administratörer/ rektorer. Gemensamt för dem är att de också utövar musik på sin fritid på lokala och/ eller nationella musikscener.

Av dessa sju informanter är, som tidigare nämnts, fem aktiva musklärare på olika stadier och med olika yrkeserfarenhet, dessa är: Nils, Åke, Eva, Tord och Peter. Erik har tidigare varit med att utbilda musklärare, skrivit läromedel i musik, sant arbetat som musklärare på högskola. Per har även han varit medförfattare på ett läromedel, arbetat som musik- och instrumentlärare. Både Erik och Per är nu båda ansvariga som rektorer för olika verksamheter inom musikutbildning. Vi har mest använt oss av de fem yrkesaktiva musklärarnas intervjuer, då det är det som känns mest aktuellt för oss. Men vi har även till viss mån använt oss av Erik och Pers intervjuer.

Presentation av informanterna

Nils

40 år gammal har spelat gitarr/elgitarr sedan 10 års ålder, lektioner under 7 år med gitarrpedagog. Började spela rock/pop/funk i grupper i diverse band under tonåren Aktiv musiker inom sedan 1990, inom främst jazz/fusion men även soul/pop. Utbildad

grundskollärare 1-7 Svenska/SO. Har varit huvudlärare vid vuxenmusikutbildning. För tillfället musik-/gitarrlärare vid estetutbildning.

Åke

30 årig man som började spela piano och flöjt vid 10 års ålder. Övergick i tonåren till trummor och har spelat i diverse rockband. Utbildad gymnasielärare i musik, engelska och svenska. Jobbar för närvarande på en högstadieskola i Västerbotten.

Eva

40 årig kvinna som studerat till musklärare och sångpedagog på folkhögskola. Har för närvarande anställning som sångpedagog och musklärare på en estetutbildning.

Tord

32 årig självlärd musiker med bakgrund som både gitarrist och vokalist i ett flertal band. Läst till musklärare på gymnasienivå på universitet. Jobbar för närvarande som musklärare i grundskolan.

Peter

Medelålders man som till grund är klassiskt skolad trumslagare. Bytte senare inriktning till sång. Utbildad vid folkhögskola till musklärare på gymnasienivå och sångpedagog. Har haft olika yrkesroller inom skolan. Både som rektor, ämneslärare och sångpedagog med individuell undervisning. Jobbar nu som musklärare på en gymnasieskola i Västerbotten.

Per

Musik- och instrumentlärare och frilansmusiker i övre medelåldern. Medförfattare av ett läromedel i musik. Har arbetat som biträdande rektor på både en mellanstadie- och en högstadieskola i Västerbotten. Jobbar nu som rektor på en kommunal musikskola i Västerbotten.

Erik

Man i övre medelåldern till en början självlärd gehörsmusiker som sedan läst musik på folkhögskola och utomlands. Läromedelsförfattare i både populärmusikhistoria och musik. Har hållit i musikundervisning på folkhögskola. För närvarande rektor på musikhögskola.

Intervjuerna

De intervjufrågor (Bilaga 1) vi konstruerat och använt rörde två aspekter av läromedel i populärmusikhistoria. Den första rörde lärares insamling av material och materialanvändning inom populärmusikhistoria i skolan. Den andra aspekten vi går in på är material och läromedel som finns tillgängligt i dagsläget för lärare i ämnet musik.

Befintligt läromedel i musik

De svar våra informanter gav pekade på att det finns väldigt lite läromedel i modern rock- och pophistoria eller att det finns en brist på kunskap om material, både när det gäller heltäckande material för Rock- och pophistoria på lärarnivå och även elevenpassat material (kompendium, övningshäften och dyl.). Det som framkom är att de antingen inte hittat något material, inte aktivt sökt något, att de antagit att det inte finns något eller en kombination av alla tre.

(Eva) "Kan ju inte finnas, jag har ju inte sökt aktivt men jag skulle inte tro att det finns jättemycket"³⁰

(Åke) "Nej, men jag har inte heller aktivt sökt efter material i rock- och pophistoria."³¹

(Nils) "Jag vet faktiskt inte, jag är lite osäker där[...]biblioteket här tycker jag är skapligt uppdaterade på det."³²

Det som är gemensamt för alla aktiva lärare vi intervjuat är att ingen av dem använder sig av något befintligt (färdigskrivet) läromedel eller kompendium. Anledningen de gett oss till detta är att det knappt finns något skrivet. Peter som har letat efter material anser att det som finns är för stort för att användas i skolan och ändå kräver att man sammanställer och redigerar de

³⁰ Personlig intervju 1, Patrik 2007-11-23

³¹ Personlig intervju 1, Patrik och Samuel 2007-12-06

³² Personlig intervju 2, Patrik 2007-11-27

fakta som skall användas för instuderingsmaterial. Då kan man lika gärna använda sig av andra snabbare källor så som internet och den inneboende kunskapen. Peter säger också att han ”plockar go’bitarna ur huvudet”³³. Något som även verkar gälla för de andra musiklärarna. Tilliten till den egna kunskapen visar sig inte vara något problem inom musikundervisningen speciellt för de lärare som har varit aktiva länge. De yngre och nyligen utbildade lärare vi intervjuat verkar inte till fullo lita på den kunskap de sitter inne med, och söker legitima källor för att ge stoffet större validitet.

Allt detta gör att det befintliga material som finns i musik och modern rock- och pophistoria är ytterst bristfälligt och inte uppfyller de behov som musiklärare, kanske främst då oerfarna och nytexaminerade musiklärare, eftersöker.

Våra informanter ger en bild av ett glapp mellan den yngre och den äldre generationens musiklärare och musikundervisning. Den äldre generationens musiklärare är till största delen inte aktiva längre. De byggde sin undervisning mer på tillgängliga, enhetliga läromedel och fasta, tydliga styrdokument. De definierade vad som skulle var "god musik" och var mer inriktade på västerländsk klassisk musik och musikhistoria, fosterländska visor för att stärka patriotismen och klassiska instrument. På den tiden fanns det även tillgång till olika material som var direkt anpassat för att användas i skolan. Bland annat gjordes det, enligt Strandberg, radioproduktioner som man spelade upp i klassrummet då de sändes.³⁴ Den yngre generationens musiklärare, till vilken våra informanter räknas trots spridningen av åldrar, baserar sin undervisning mer på populärmusik från 1950-talet och framåt. Det har handlat mycket om musicerande och ensemblespel som strävat mot att likna rockgruppens sammansättning och utförande, en "alla kan"-anda. Individens kunnande får större betydelse i den teoretiska undervisningen, d.v.s. egen kunskap och det allmänt vedertagna är viktigare än på läromedel och tryckt material. Strandberg skriver:

³³ Personlig intervju 1, Samuel 2007-11-28

³⁴ Strandberg, Tommy (2007) , s. 36

För undervisningen i musik har idag istället lärares eget urval och produktion av underlag för musicerande och andra aktiviteter i klassrummet blivit vanligare³⁵

Orsaker till bristen på material?

Att statusen på musikämnet är den orsak som ligger till grund för en frånvaro av tydliga kursplaner och styrdokument och ett eller flera bra läromedel är något som informanterna är helt eniga om. Det tycks dock vara en förändring på gång. Under intervjuerna så säger Tord att det ryktas om att det är på väg ett enhetligt, övergripande material i musik som ska täcka både ensemble och musikhistoria.³⁶ Det talas också om att en ändring på synen på hela ämnet musik verkar vara på väg, att den yngre generationens musklärare sakta men säkert verkar vara på väg att driva igenom krav på tydligare mål och mer struktur och status till ämnet som helhet. Något de tror kommer att leda till en större tillgång till läromedel i musik.

De ger därtill uttryck för att statusen fortfarande är för låg för ämnet musikämnet. Eva tror att detta beror på en blandning av flera faktorer. Hon menar att statusen både beror på hur man ser på ämnet ”uppifrån” och hur detta styrs via kursplaner och andra styrdokument. Men även hur skolledning och till viss del även musklärarna ser på ämnet. Exempel på detta är att andra lärare tycker att man kan ”släppa igenom” elever och ge dem Godkänt i betyg trots icke uppfyllda mål eller andra lärare kan komma med kommentarer av typen; ”kan ni inte bara ha kul på musiken”. Tord tycker att den attityden ofta kommer från lärare i andra ämnen och säger att han ofta får höra kommentarer som ”Kan du inte smyga upp hans betyg till ett G?”.³⁷ Detta är faktorer vilka förmedlar känslan att ämnet inte har samma status som andra ämnen. Nils säger:

(Nils) Det kan jag verkligen reflektera över[...]det kommer ju elever hit alltså som inte kan hitta ett C på ett piano, som inte kan ta ett

³⁵ Ibid. s. 36

³⁶ Personlig intervju 3, Patrik 2007-12-07

³⁷ Personlig intervju 3, Patrik 2007-12-07

ackord på gitarr och inte kan hålla en trumpinne åt rätt håll och då kan man ju fundera; efter nio år på grundskolan! Alltså om man skulle jämföra med matte, det skulle aldrig kunnat vart på samma nivå i många andra ämnen eller nästan alla andra ämnen. Man kan smita igenom på något sätt. För det handlar ju om det, dom där som inte vågat och sen efter två år så kan dom ingenting och så vågar dom ännu mindre.³⁸

Informanterna fortsätter att ange anledningar och orsaker till varför de tror att det inte finns några läromedel. En av dessa, tror Åke, är att fokus i ämnet musik har förflyttats mer från, som vi tidigare nämnt, att vara mer klassiskt orienterat och en riktlinje för god musik till att mer betona populärmusik. Mer; ensemble, modern rock- och pophistoria och dagsaktuell musik. Just på grund av att musikämnet förändrat sig så pass mycket från den äldre till den yngre generationen och fortsätter att förändra och utveckla sig så är det svårt att göra ett enhetligt material. "[...]...fast så nytt är det ändå inte", säger Åke och menar att det ju har kommit en ny generation musiklärare men att det ändå var länge sen musikundervisningen tog den form den har idag. Åke får understöd i detta av de andra informanterna. Särskilt Eva och Peter belyser att det faktiskt finns nyare ämnen i skolan som faktiskt har gediget med läromedel.

Vidare tror de även att problemet kan ha sin grund i att undervisningen är väldigt traditionsbunden. De anser att det finns ett mönster och allmänt vedertaget sätt att se på musikämnet även för musiklärare. Nils han tror att en av dessa traditioner som musiklärare är att man ska plocka ihop sitt eget material. Han menar att detta antagligen har att göra med antalet musiklärare i en kommun eller på en skola jämfört med andra ämnens lärarantal. Man blir underrepresenterad som musiklärare för det finns bara en eller två musiklärare per skola och i vissa fall till och med per kommun. Nils får även medhåll av de andra informanterna som också nämnt som ännu en möjlig orsak till brist på läromedel.

Hur sammanställs det egna materialet i rock- och pophistoria?

³⁸ Personlig intervju 2, Patrik 2007-11-27

Läromedelsproduktionen i musik har även följt tidigare nämnda utveckling av musiken som skolämne. De material vi själva funnit, i sökandet till det läromedel vi själva skriver parallellt till detta arbete, är i huvudsak böcker inriktade på ensemblespel som t.ex. Ingemar Hahnes Vispopserie. Vi har vidare funnit att det finns en del material som i stora drag täcker populärmusikhistorien men inget som är direkt anpassat till att användas i skolan. Som Peter uttrycker det:

(Peter) Det är för stora texter som endast kan användas som referenslitteratur för att göra eget material utifrån.³⁹

Det "minsta" heltäckande materialet vi hittade var KG Johanssons "Rocken århundrade"⁴⁰ som har ett omfång på ca 200 sidor. Våra informanter är överens om att det är för stort och för mycket att begära av eleverna att läsa. Det bör även tilläggas att "Rockens århundrade" är den enda bok vi hittat som är uttryckligen anpassat för att användas på skolnivå. Vid läsning av denna bok kan vi säga att den text- och språkmässigt är anpassad för användning i skolans äldre åldrar. Den utgör en relativt stor överblick över populärmusikhistoriens spann, utan att för den delen gå för djupt in på detaljer.

En orsak till den rådande situationen är att styrdokument, läroplanerna och kursplanerna blivit öppnare och mer löst skrivna än tidigare, vilket ger den individuella musikläraren större frihet att välja vad som skall undervisas och hur. Detta uttrycks tydligt i Nationella utvärderingen av musikämnet i grundskolan (NU 03).

Läroplanen fyller förvisso en ideologisk funktion i skolans arbete, men dess mål för musikämnet utövar en relativt svag styrning. Ämnets verkliga mål och innehåll utgår istället i hög grad från lärarens egna intressen, kompetens och ideologisk syn. (s.152)⁴¹

³⁹ Personlig intervju 1, Samuel 2007-11-28

⁴⁰ Johansson, Kjell Gunnar (1999) *Rockens Århundrade*. Danderyd: Warner/Chappel Music Scandinavia

⁴¹ Skolverket (2005b) Musik, ämnesrapport till rapport 253 (NU-03), s. 152

Att styrdokumentens styrningsfunktion försvagats leder vidare till att det blir svårare att ta fram ett heltäckande material, då läromedel syftar till att täcka in dessa dokumentens intentioner. Även de intervjuade lärarna ger en bild av att de själva måste skapa och sammanställa sina egna material till alla moment av teoretisk karaktär.

Vi har stött på två olika sätt att hantera rock- och pophistoria. En metod är så kallade forskningsuppgifter. Metoden, som används av bland annat av informanterna Nils och Åke och även Peter uppger att han har använt den när han arbetade på högstadiet, går i stora drag ut på att eleverna själva väljer vad de vill veta mer om. Det kan handla om en artist/ grupp, om hela genrer/ undergenrer eller fenomen i musikhistorien, exempelvis synthens intåg. Momentet avslutas oftast med redovisning, muntligt eller skriftligt och i vissa fall båda. Nils sätter även in det som redovisats i en tidslinje vilket ger ett övergripande perspektiv på musikens historia. Metoden utgår starkt ifrån elevens eget intresse och perspektiv. Tord har en variant av forskningsuppgiften, där han låter eleverna intervju far- och morföräldrar och de egna föräldrarna och till sist utgå från det egna intresset, i slutet så redovisar eleven vad den kommit fram till och spelar upp musikexempel. Dessa metoder går runt problematiken med bristen av befintligt material. Här får eleven leta sina källor själv. Man får då även in andra viktiga delar i undervisningen såsom källkritik, om än på en lite lägre nivå, men även som i Åkes fall då han får in IT-mål som är ett krav ifrån hans skola.

”De får forska om en egen musikstil, då är vi i datasalen. Då får dom välja en musikstil dom vill veta mer om eller är intresserad av också får dom jobba ensamma eller i par några lektioner i datasalen [...] också har vi prioriterade mål på den här skolan vi har som någon IT/mediaplan så då försöker jag få in det här med datorer någonstans och då har jag tagit in det där. Att dom får forska om det på det sättet.”⁴²

Den andra metoden bygger på föreläsning av rockens och popmusikens historia, instuderingsmaterial som avslutas med någon form av examinering, ofta provskrivning. Denna metod kräver mer eller mindre att man sammanställer, eller tidigare har sammanställt,

⁴² Personlig intervju 1, Patrik och Samuel 2007-12-06

instuderingsmaterial för eleverna att ta del av i sina studier av momentet. Det finns en rad anledningar till kravet på sammanställt material. Dels kommer eleverna att ha svårt att komma ihåg allt som sagts under en lektions/lektionsseriens föreläsningar, dels kan man inte räkna med att alla elever kommer på alla lektioner. Därför är instuderingsmaterial av stor vikt för att erbjuda eleverna medel att studera inför exempelvis provning. Materialen ger också oftast en kronologisk översiktskarta av historien. Peter bekräftar denna bild. Han har prov i slutet av momentet. Han delar ut ett instuderingsmaterial om ca 5-6 sidor och kompletterar med återkoppling via lyssningsexempel och ensemblespel där man spelar en låt från någon av de genrer som tagits upp. Tord, som är relativt ny i yrket, har även han planer på att lägga upp sin undervisning av momentet på ett samma sätt. Han uttrycker att:

(Tord) Min plan är att ha ett tema, ett ganska långt sjok i nian[...]där jag kör varannan lektion föreläsning så jag börjar snacka om 50-talet alltså det blir ju rockhistoria då. Jag går in på hur rocken har utvecklats ur Jazzen och Bluesen och har en lektion om det [...] sen nästa lektion får dom spela en enkel rock låt som tar en timme, "Roll Over Bethooven" eller "Johnny B Good". [...]nästa lektion har jag 60-tals snack då går jag in på hur Beatles slår igenom och förändrar musiken[...]sen spelar dom en enkel Beatles låt[...].⁴³

Tord fortsätter att beskriva upplägget på samma vis för varje årtionde. Han planerar även att själv sammanställa ett enklare elevkompendium som ska fungera som åhörarkopior till hjälp att orientera sig genom musikhistorien. I momentets slutfas ämnar han ha ett seminarium om musikens utveckling i framtiden.

Eva som i nuläget inte har undervisning i musikhistoria (den delen tar en annan musiklärare) efterlyser också samma typ av material som Peter och Tord. Det vill säga ett sammanfattande material för elevgruppen där man varvar fakta med ensemble arrangemang. Hon belyser särskilt kopplingen mellan teorin (fakta) och praktik (ensemblespel).

⁴³ Personlig intervju 3, Patrik 2007-12-07

(Eva) Jag skulle nog blanda teori och praktik. Även om det är historia så är musik hur det låter, hur det känns och varför. Varför lät det så här? Jo, det beror på det och det...! Och så provar vi.⁴⁴

Exemplen ovan, givna av våra informanter tyder på ett behov och en efterfrågan av ett sammanställt material anpassat för elevgrupper i åldrarna 13-17 år. Som vi tidigare nämnt så har de mer rutinerade lärarna inga större problem med att sammanställa sitt eget material, då de anser att deras erfarenhet och kunskap av momentet är tillräckligt goda. Rutinen ger också grepp om hur man närmar sig ämnet, vilka delar som skall tas med och hur stora de ska vara för att hålla intresset i elevgruppen uppe. Detta uttrycks av både av Nils och av Peter. Däremot nämner Peter att säkerheten är något som kommit med rutinen. Han säger att han inte alltid känt sådan trygghet inför momentet. När han gjorde sin ämnespraktik under utbildningen förlitade han sig helt på det material som sammanstälts av hans handledare. Han tror att detta är något som är något allmänt för yngre lärare och att det troligare är viktigare då att man har referens material att utgå ifrån.

När vi frågar dem om källor till eget sammanställt material och synen på källkritik till det samma så ser vi ytterligare en gemensam linje hos alla informanterna. De använder sig av vad som finns tillgängligt. Wikipedia, tv-dokumentärer och spelfilmer, uppslagsverk, faktaböcker, tidningar med mera är källor de nämner att de vänt sig till. Men som vi nämnt ovan så är den största referensen det egna kunnandet. Det som de anser vara viktigt är inte att det bara är byggt på vedertagna och legitima källor som går att verifiera eller att kunna visa på en gedigen referenslitteraturlista. Det som är viktigast är enligt dem själva att få med det mest väsentliga och huvuddragen i modern musikhistoria. Här nämns viktiga personer, stilar, genrer men främst att fånga intresset hos eleven. Som Tord uttrycker det:

(Tord) Jag tror att man måste krydda med lite skrönor och så[...]. Jag tycker att det är viktigare att dom får ett intresse för det här[...]. Det är väl synd att förfalska historien men jag tror att huvuddragen kommer ändå att vara rätt för i skallen finns ju ändå en sammanställning av alla källor och då vet man ju ungefär vad som stämmer. Sen skrönor och så

⁴⁴ Personlig intervju 1, Patrik 2007-11-23

är väl mer för att, det måste man nästan krydda för att väcka intresse. Finns där ett intresse då kanske dom söker sig vidare under fördjupningen och då får dom ändå sig en bild.[...]. Skrönorna är ju bara kryddor.⁴⁵

Även Erik, som har skrivit läromedel i musik, både för ensemblespel och teoretiska moment, tar upp problematiken med skrönor och anekdoter ur rockens och popmusikens historia.

(Erik) Det måste avgöras från fall till fall, men en bra historia är alltid en bra historia och det är ju sådana som kryddar till det. Det är dock alltid bäst att kontrollera allt. Sen när det kommer till andra faktabaserade delar så är man ju beroende av böcker, filmer och andra media för man kan ju inte varit med om allt detta själv.⁴⁶

Att väcka intresse och skapa en medvetenhet om ett "sound" det vill säga hur en viss stil, genre eller rent utav epok låter är viktigare än att den nedskrivna faktadelen är till 100 % korrekt och har giltiga källor.

Per, som själv varit delaktig i läromedelsproduktion talar dels om vikten av korrekthet men främst att de material som används i musikundervisningen måste vara anpassat för den grupp det riktar sig till. Han hänvisar då mest till ensemblespel och övningar, men tanken kan även överföras på textdelen av materialet.

(Per) Man måste hela tiden utgå från användningsområdet när det handlar om undervisning. Vem ska använda materialet. Det handlar om att vara pedagogisk och att tänka enkelt. Som musiklektörer måste du hela tiden vara beredd att förenkla.⁴⁷

⁴⁵ Personlig intervju 3, Patrik 2007-12-07

⁴⁶ Telefonintervju 1, Samuel 2007-11-27

⁴⁷ Personlig intervju 2, Samuel 2007-11-16

Vidare nämner han att man i sådana överväganden också måste lära sig att skilja på vad som är, vad han kallar, "lyssningsmusik" och vad som passar för musikundervisning. Något som blir mest tydligt när man tar in elevers önskemål för ensemblelåtar.

Kommande material

Det som framkommer som ett önskemål från samtliga lärare när vi har intervjuerna med dem är ett enhetligt elevmaterial som inte särställer den moderna musikhistorien utan lägger in den i en sociokulturell kontext. De vill ha ett material som blandar både teori och praktik, belyser olika genrer och musikstilar, då gärna med musikexempel både lyssningsexempel och färdiga arrangemang för ensemblespel. Ett material som tar upp viktiga artister eller grupper från olika epoker som har haft en betydande roll för den framtida utvecklingen och att det håller sig relativt heltäckande och inte tar för mycket djuplodande avstickare. De vill även gärna se en multimedia DVD, som innehåller både lyssnings- och video exempel, som ett komplement till läromedlet.

(Eva) Skulle vilja få med "dom" som varit mest övergripande på något sätt och det är ju lättare ju längre bort man kommer ifrån dom att se vilka som sticker ut. Det som är i sin samtid är ju bara ett gytter.[...] Men Blues, Jazz, årtionde för årtionde också ta det kronologiskt.⁴⁸

De som dock blir problematiskt med ett sådant material är just låtarrangemangen och multimedia dvd:n. Som Erik påpekar så är det den upphovsrättsliga biten som ställer till det. De sätt som finns att försöka kringgå detta är till exempel att spela in en version av den låt man vill använda själv. Men tyvärr så kommer man inte runt alla problem med upphovsrätten i och med en sådan inspelning. Sedan kvarstår ju också problemet med att dela ut egna arrangemang på låtar och kopiera låtar ur låtböcker, vilket inte är tillåtet. Det är något som våra informanter är medvetna om, som de anser att man som musiklejare är medveten om, men som bryts mot hela tiden.

⁴⁸ Personlig intervju 1, Patrik 2007-11-23

Diskussion och analys

Samuel

Man kan väl mer eller mindre säga att vi i vår studie utgått från en aningen negativ tes. Det visade sig att den erfarenhet vi båda samlat på oss under utbildningen är att det inte finns något skrivet sedan tidigare som direkt kan användas i undervisningen i populärmusikens historia. För mig personligen blev det tydligt när jag i min första ämnespraktik i musik satte mig ner för att planera undervisning i just detta moment, det blev återigen tydligt när vi inför arbetet letade bland befintligt material och nästan inte fann något. Det visade sig också att vår uppfattning även var den allmänna uppfattningen på fältet. Samtliga intervjuade talar om att musikundervisningen har sett ut på det här viset ett längre tag nu.

Varför behövs läromedel i musik?

Informanterna anser även att det finns en efterfrågan efter ett läromedel för populärmusikens historia. Det verkar dock som om det är de lärare som har mindre rutin som tycker att det skulle underlätta mest. De mer rutinerade lärarna menar att de gjort detta så många gånger och lyckats få rutin på det. Men de menar även att det hade underlättat deras arbete om de hade haft något sådant att utgå från när de var nyutbildade. Efterfrågan har enligt mig ett par utgångspunkter. Det handlar om tidsaspekten, korrektheten och att läromedel även kan bidra till att höja statusen på ett ämne.

Tidsaspekten

Det är väl ingen hemlighet att det är väldigt tidskrävande att sätta ihop eget material. Det vet alla som någonsin försökt, men jag tror även att den som inte har försökt utföra något sådant själv kan inse vilket stort arbete det är. Själv slog det mig starkt när jag sattes inför uppgiften själv.

Först och främst måste man veta vad man har att utgå ifrån, man sätter sig ner med de referenser man har att tillgå. Sedan ska man sälla bland allt detta. Som vi nämnt tidigare i rapporten är det inte så att det inte finns något alls skrivet om musiken genom åren, det är

snarare tvärtom, men det som inte finns är skolanpassat material. Det finns så mycket att det blir svårt att veta var man ska börja och vad som är värt att ta med och inte. Man är mer eller mindre beroende av att använda sig av referensmaterial. Man ställer sig frågor som ”vad var det nu som var viktigt på 70-talet?” Som Erik uttrycker det kan man inte ha varit med om allt själv⁴⁹. Jag är själv född på 80-talet och min uppfattning av musik började inte ta sin form för än någonstans i 90-talets början. Därför saknar jag naturligtvis den erfarenhet av de tidigare åren som äldre generationer fått genom att uppleva dem.

När man till slut har valt vad man ska tas med så har man hela arbetet med att skriva ihop materialet kvar. Det betyder att även om man, som mer rutinerad, har varit med om att skriva sitt eget material ett flertal gånger och vet vad som behövs tas upp och hur det ska formuleras så måste det just formuleras. Den minsta tiden som krävs är alltså den tiden det tar att skriva själva materialet.

Krav på kvalitet

Vidare orsaker till att våra informanter efterlyser läromedel i musik är att det är ett sätt att säkra kvalitén på materialet som används. Detta gäller naturligtvis inte bara momentet populärmusikhistoria eller bara ämnet musik, utan för alla ämnen. Extra tydligt blir det enligt mig när man tar sig en titt på de andra ämnena. Nästan alla ämnen har läroböcker och övningsböcker. I skolan kallas en del av ämnena för teoretiska och andra för praktiska ämnen. Musik brukar man nämna som ett praktiskt ämne. Detta beror naturligtvis på att mycket av arbetet är praktiskt, ensemblespelet och musicerandet står idag i centrum och är troligtvis det första man tänker på när man nämner ämnet musik. Enligt mig är detta bara en halvsanning. Musik är ett lika teoretiskt ämne som språkämnena. Man kan mycket väl tala och skriva på exempelvis engelska, men jag tror inte att det finns någon lärare i engelska som skulle säga att det blir någon kvalitet på resultatet utan grammatiken, vilket är språkets underliggande teori. På samma sätt fungerar det i musik. För att det ska fungera måste man ha teorin i grunden. Teorin får i sin tur större validitet och styrka om den är tryckt i ett läromedel som är utgivet av ett förlag. Strandberg nämner bland annat att läromedlen kan stå som garant för

⁴⁹ Telefonintervju 1, Samuel 2007-11-27

kunskapen⁵⁰. Detta är något som jag tror är väldigt viktigt för dagens skola att ta till sig. Så som debatten har gått i samhället kan man tydligt märka att den svenska skolans roll som kunskapens högborg har börjat ifrågasättas. Att därför göra vad man kan för att säkerställa kvalitén på undervisningen ligger enligt mig starkt i skolans intresse.

Styrmedlens inverkan

Som vi nämner redan i inledningen och vidare i rapporten är musikens historia och dess påverkan på dagens musik viktiga delar i ämnet musik. Det uttrycks bland annat under två punkter i kursplanen. Dock är dessa rätt vagt skrivna. Det står exempelvis inte vilka delar som anses viktiga. Det uttrycks inte vilka epoker eller stilar som anses ha haft stor påverkan på musiken. Det blir alltså den individuella läraren i musik som får till uppgift att tolka vad som menas och denne får utgå från sitt eget tycke och smak. Det står inte heller något om hur arbetet skall gå till väga. Läraren har därför inget annat att gå på än den egna känslan för ämnet och momentet. Detta kan naturligtvis ses som en stor frihet, att fritt få välja vad som är viktigt och inte. Men det sätter också en stor press på läraren att hålla kvalitet, något som jag tidigare visat medför mycket krävande arbete och noggrann planering. Ett läromedel skulle som sagt innan kunna stå som en garant för den kunskap som skall förmedlas, och erbjuder även ingångar till arbetssätt. Planeringen måste naturligtvis ändå vara noggrann för att kvalitén skall bli god, men det blir ett moment mindre att planera upp.

I den nationella utvärderingen av musikämnet står det bland annat att läsa att många musiklärare ser bristen på utrustning och läromedel som ett stort problem. 40 % av de tillfrågade i undersökningen anser att det är ett stort problem och 44 % ser det som ett mindre problem.⁵¹ Sammanlagt är det trots allt 84 % som har sett det som ett problem i någon utsträckning. Därför kan man ställa sig frågan varför det inte finns något läromedel i musik. Dock är detta kanske inte att säga hela sanningen. Som vi tidigare nämnt finns det material som riktar sig till musikundervisning på högstadie- och gymnasienivå, men dessa är dock till största del för ensemblemomenten. I vår research inför arbetet letade vi som sagt efter befintliga material, och fann endast ett som uttryckligen var anpassat till att användas i

⁵⁰ Strandberg, Tommy, (2007), s.350

⁵¹ Skolverket (2005b) Musik, ämnesrapport till rapport 253 (NU-03), Tabell 5.14, s.70

musikundervisning, med text och innehåll anpassat till en målgrupp mellan 13-18 år. Det visade sig dock att det materialet var för stort för att användas direkt i klass. Det informanterna verkat vara ute efter är ett textmaterial som är anpassat såväl text- och innehållsmässigt som längdmässigt. När de själva sammanställt material har de varit väldigt kortfattade och summerat historien på ca 5-6 sidor.

Jag har här presenterat ett antal argument och orsaker till att det finns en efterfrågan på ett läromedel i populärmusikhistoria. Den viktigaste orsaken till att läromedlen är viktiga är enligt mig att dessa kan stå som garantier för kunskapen och därmed öka kvalitén på musikundervisningen. En högre kvalitet skulle vidare kunna leda till att musikämnets status ökar. Statusen i dagsläget anses enligt oss själv och våra informanter inte vara särskilt hög. Detta kommer Patrik att gå in på mer grundligt i sin analys av resultatet.

Patrik

Att det råder en klar brist på läromedel i modern pop- och rockhistoria är något jag också märkt av, både under mina VFU-perioder men även som lärarstudent. Det är en stor bidragande faktor till att jag valde att göra den här uppsatsen och det tillhörande alternativa arbetet. Uppsatsen för att undersöka, i mindre utsträckning, hur det ser ut med läromedel i musik, speciellt då modern musikhistoria. Det alternativa arbetet, en genomgång från bluesen fram till nutid, för att få den kompetens i just det ämnet. En kompetens som jag kände att jag saknade. Jag fick varken hålla i modern pop- och rockhistoria när jag var ute på VFU eller ha det själv som musiklejarstudent. Av någon konstig anledning så gick vi bara igenom västerländsk klassisk musik, vilket såklart fyller sin funktion men som i sig självt inte är tillräckligt för att ge framtida elever en heltäckande bild av musikhistorian.

Ämnets status

Resultatdelen av vår rapport och till viss del även Tommy Strandbergs avhandling "Varde Ljud!" visar att läromedelsbristen till stor del beror på en avsaknad av tydliga styrdokument. Den här långvariga bristen på tydliga styrdokument har inte bara lett till en brist på läromedel utan den har även enligt mig bidragit hårt till den bristande status som ämnet musik har idag.

Något som många av informanterna själva upplevt. Eva säger sig uppleva att det är en kombination av brist på styrmedel och hur skolledning och andra lärare ser på ämnet. Tord uppger även att han upplevt att andra lärare har en syn på musik som visar på att de inte anser det vara ett viktigt ämne. Att man som musiklärare kan förväntas att ”smyga upp” en elev till ett godkänt betyg i musik hör nog inte till ovanligheterna. Vad jag däremot har svårt att se är att man i andra ämnen som anses teoretiska skulle kunna kräva samma sak. Att kräva att en matematiklärare ”smyger upp” en elev som inte presterat tillräckligt till ett godkänt betyg känns väldigt osannolikt. Jag har väldigt svårt att se att det skulle ses mellan fingrarna på samma sätt i ett sådant ämne som det görs när det kommer till just ämnet musik och det verkar även våra informanter ha.

Status och kunskapskrav

Den brist på status som ämnet musik har tar sig dock ibland ännu värre uttryck än de jag beskrivit här ovan. Det som jag personligen tycker är det värsta var det exempel Nils gav på hur elever kan ”slinka igenom”. När han ger exemplet på en elev som kommer till musiken och inte kan hitta ett C på ett piano, inte ta ett ackord på en gitarr eller ens hålla en trumpinne åt rätt håll. Innan min intervju så hade jag faktiskt inte själv tänkt på det i de banor som Nils la fram. Som han säger kan ha sådana stora brister “[...] efter nio år på grundskolan! Alltså om man skulle jämföra med matte[...]”.⁵² Jag hade mer tänkt på det i termerna att man är mer eller mindre musikalisk och att vissa helt enkelt antagligen har lite svårt för just musik. ”Det är ju inte helt lätt att ta ett ackord på gitarr eller veta var C är på ett piano” var mitt sätt att se på saken. Som Nils lägger fram det, att man skulle ha läst matte eller något annat ämne i nio år och sen komma på gymnasiet utan att kunna någonting gör min tidigare tankegång helt absurd så här i efterhand. Det känns väldigt enkelt att dra en parallell till svenska och vad resultatet skulle bli om en elev fick ”slinka igenom” grundskolan i nio år utan att lära sig eller göra någonting på svenskan. Det skulle ju antagligen resultera i en mer eller mindre illitterat elev. Något som man inte skulle vifta bort med förklaringen att eleven helt enkelt är lite ”osvenskig” (jämför med termen omusikalisk). Detta är ju såklart att ställa saken på sin spets, men liknelsen saknar inte helt relevans. Om nu ämnet musik finns i kursplanen och som en del av den svenska skolan så kan man inte prioritera bort den helt godtyckligt. Det finns

⁵² Personlig intervju 2, Patrik 2007-11-27

skräckexempel på elever som enbart får sjunga på musiken för att det saknas utrustning, elever som bara får ha musik varannan vecka eller mer sällan för det finns bara en lokal som delas av väldigt många elever. Ytterligare ett exempel är elever som inte får ha musik alls för att det inte finns någon musiklejare på skolan. Återigen känns det väldigt enkelt att i dessa exempel byta ut musik mot något annat ämne för att förstå att det inte skulle tolereras på någon skola.

Vår rapport visar även att det, på grund av bristen på tydliga styrdokument och på grund av att det oftast inte finns mer än en eller ett par musiklejare i varje kommun, som det blivit lite av en tradition för musiklejare att skapa sitt eget material. Styrdokumentet ger ju läraren en större frihet att skapa sitt eget läromaterial och ha ett aningen "lösare" förhållningssätt till sitt ämne än vad många andra lärare kan ha. Man kan planera och skapa lektioner i större utsträckning efter eget tycke och preferenser. Kollegiets storlek gör dessutom att man inte har lika många personer att bolla idéer med, som lärare i andra ämnen har eller att man har samma tyngd som lärare i till exempel engelska, matte eller svenska har när det gäller att få rektor eller skolledning att beställa nytt läromedel.

Båda författarna

Att höja ämnets status

Ämnet musik måste helt enkelt få en högre status än vad det har idag. Låt oss se det krasst. Anser man inte ett ämne nödvändigt kan man lika gärna ta bort det, och kanske även många av de andra estetiska och praktiska ämnena, helt från den svenska skolan. Med ett mer realistiskt utgångssätt måste man dock säga att en ökad status naturligtvis inte sker i en handvändning. Det finns nog ingen enkel lösning på hur man ökar statusen på ämnet. Men några saker som på lång sikt skulle kunna leda till ökad status är tydligare styrdokument. Med tydligare styrdokument kan vi få en mer enhetlig undervisning, vilket vidare kan stärkas av ett enhetligt läromedel. Vidare måste skolledning, rektorer och andra lärare börja se på musik som ett ämne där man som i alla andra ämnen har kriterier som måste uppfyllas för att betyg skall kunna ges. Musiken kan inte vara ett ställe där man bara har "lite kul" och där man kan slinka igenom nio års grundskola med bristande eller helt frånvarande kunskaper utan att någon reagerar, precis som Nils säger i intervjun.

För att ta det ett steg vidare så måste man även på högskola och universitet på alla institutioner men mest av allt på den estetiska institutionen börja ge de estetiska ämnena den status och det erkännande de förtjänar. Man måste både på hur man lägger upp innehållet på sina egna estetiska kurser och på hur man talar om och på annat sätt visar vad man tycker om musik och de estetiska ämnena. Vi har själv stött på flera exempel på hur man förringar eller inte tar ämnet musik på allvar på universitetet. Ett exempel på detta är när vi började studera till musiklektör på gymnasienivå så började hela den delen med kursen EKO (Estetisk Kommunikation 1-10p). En kurs på 10 poäng där vi fick ta del av alla de estetiska ämnena, antagligen för att vi skulle få "smaka" lite på de andra ämnena. Där fick vi känna på hur det var att ha slöjd ett par dagar, bild ett par dagar och slutligen avsluta med att skriva en essä om hur vi utvecklats inom de estetiska ämnena och vad vi fått för nya idéer. En känsla av att det är här lekstatusen på ämnena tar sin egentliga början infinner sig. Det tas alltså en halv termin av vår musiklektörutbildning till att "pröva på" de andra estetiska ämnena. För att tydliggöra ytterligare använder vi oss återigen av en parallell till de teoretiska ämnena. Tanken på en "Språklig kommunikations"-kurs där vi får pröva på lite andra språk. Ha ett par dagar finska, ett par dagar tyska för att sen skriva en rapport om den språkliga utveckling vi gjort genom detta känns rätt främmande. Något som också tyder på att kritiken är befogad är att institutionen för estetiska ämnen senare valde att ändra upplägget på kursen EKO. Ytterligare ett exempel är den rapport vi skriver här och nu som är en "alternativ C-uppsats". Vi har valt att göra ett läromedel i modern musikhistoria parallellt med den uppsats vi skriver, om läromedel i musik. När rapporten examineras så är det dock bara, eller i alla fall till största del, den här delen som tas i beaktande vid betygsättning. Det läromedel vi gjort tas knappt in i det totala omdömet på vår uppsats. Vilket är väldigt paradoxalt för de signaler som i de här exemplen sänds ut från estetiska institutionen är ju att man inte tar de egna ämnena på allvar och således inte heller ger dem en speciellt hög status.

Vi har valt att ta upp detta till diskussion då vi anser att det är en förlängning, eller snarare roten till hela problemet som de estetiska ämnena ställ inför i sin vardag ute i skolorna. Vi har kommit fram till att läromedel i ämnet musik skulle göra gott då dessa skulle kunna leda till en ökad kvalitet på den undervisning som bedrivs och de kunskaper som förmedlas. Detta skulle i sin tur vara ett medel till att öka statusen på ämnet. Det går dock att ta det hela från det andra hållet också. Om man har en syn på ämnet musik att det är ett ämne för att leka och

ha roligt, men inget mer så kommer det att föras vidare till skolan där verksamheten utförs. Detta leder på så vis till att statusen på ämnet blir låg, vilket ställer ämnet lägre i prioriteringsskalan. Till slut har man hamnat i ett läge där inga krafter läggs på att förbättra och utveckla ämnet framåt. Som musiklärare känns ett sådant scenario naturligtvis oroveckande.

Vad ska ett läromedel innehålla?

Till sist vill vi ta upp vad våra informanter ville se i ett läromedel i musik. Det visade sig faktiskt att de var rätt eniga om just detta. Några delar är tyvärr väldigt problematiska att kringgå, speciellt om man inte har ett förlag i ryggen. Något som alla informanter ville se var bland annat låtarrangemang för ensemblespel samt en cd- eller dvd-skiva med ljudande exempel eller till och med rörliga bilder. Dessa är delar som vi, precis som våra informanter, känner skulle stärka materialet oerhört. Tyvärr får man då svårigheter med upphovsrättsliga frågor. Detta kan i slutändan bli en rätt kostsam historia. Det är dock också en av anledningarna till att just ett sådant material borde finnas. Ett förlag skulle kunna betala för sådana rättigheter så att det kommer till nytta för våra elever. Däremot finns det ingen skola eller lärare i landet som skulle ha dessa möjligheter. Våra studenter går därför miste om stora möjligheter. Tekniken finns för att kunna använda sig av dem, alla skolor har idag cd-spelare, tv-apparater och dvd-spelare. Att därför kunna samla kärnfullt material på ett enda ställe skulle utgöra en stor fördel för såväl lärare som elever.

När vi gick in i detta projekt hade vi storslagna drömmar om att kunna skapa något sådant. Det visade sig dock vara lättare sagt än gjort. Vi ville skapa ett läromedel med en historisk sammanfattning av musikgenrerna från blues fram till idag. Till varje genre ville vi även arrangera upp en låt, skapa övningsuppgifter, diskussionsfrågor och göra en multimedia DVD med ljud-, bild- och videoexempel inramat i en layoutmässigt snygg presentation. Allt för att öka den pedagogiska vinningen. Förståelsen av helheten. Detta visade sig vara svårt på grund av flera olika anledningar, dock lever idén i allra högsta grad kvar. Vem vet den kanske blir möjlig att genomföra. Vi kommer hur som helst kontinuerligt att fortsätta att arbeta med och uppdatera vår alternativa del av den här c-uppsatsen.

Sluttankar

Det vi tar med oss ut i arbetslivet, från detta arbete, är ändå en mer optimistisk bild. Dels har vi stärkt våra kunskaper inom populärmusikhistoria, samt fått våra tidigare kunskaper verifierade. Vi tycker oss också se en framåtanda och optimism för att öka musikämnets status ute bland de aktiva lärarna. De är en lärarkår som tar sitt uppdrag på allvar och som gör sitt för att hålla en god kvalité på den undervisning och den kunskap som förmedlas.

Källförtäckning

Tryckta källor

Ely, Margot m.fl. (1993) *Kvalitativforsknings metodik i praktiken – cirklar inom cirklar*.
Lund: Studentlitteratur

Johansson, Kjell Gunnar (1999) *Rockens Århundrade*. Danderyd: Warner/Chappel Music
Scandinavia

Kullberg, Birgitta (1996) *Etnografi i klassrummet*. Lund: Studentlitteratur

Stensmo, Christer (2002). *Vetenskapsteori för lärare- en introduktion*. Uppsala:
Kunskapsföretaget i Uppsala AB

Sandberg, Ralf, Heiling, Gunnar & Modin, Christer. (2005). *Nationella utvärderingen av
grundskolan (NU-03)*, Musik. Stockholm: Kungl. Musikhögskolan i Stockholm/Centrum för
musikpedagogisk forskning (MPC)

Strandberg, Tommy (2007) *Varde ljud! – Om skapande i skolans musikundervisning efter
1945*. Umeå: Arkitektkopia AB

Uljens, Mikael (1997) *Didaktik, teori, reflektion och praktik*. Lund: Studentlitteratur

(Kp 2000) *Grundskolan kursplaner och betygskriterier*. (2000). Stockholm: Skolverket.
Fritzes Kundservice.

Skolverket (2005b) Musik, ämnesrapport till rapport 253 (NU-03)

Elektroniska källor:

Kursplan för grundskolans musik:

<http://www3.skolverket.se/ki03/front.aspx?sprak=SV&ar=0506&infotyp=23&skolform=11&id=3877&extraId=2087> (tillgänglig 2008-01-07)

Vetenskapsrådets forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning:

http://www.vr.se/download/18.6b2f98a910b3e260ae28000360/HS_15.pdf (tillgänglig 2008-01-07)

Intervjuer

Personlig intervju 1, Patrik 2007-11-23

Personlig intervju 2, Patrik 2007-11-27

Personlig intervju 3, Patrik 2007-12-07

Personlig intervju 1, Samuel 2007-11-28

Personlig intervju 2, Samuel 2007-11-16

Telefonintervju 1, Samuel 2007-11-27

Personlig intervju 1, Patrik och Samuel 2007-12-06

Bilaga 1

Intervjufrågor

Insamling av material och materialanvändning

1. Finns det något läromedel som du använder dig av i rock- och pophistoria nu? Om så vilket?
2. När du har/ska ha rock och pophistoria. Hur lägger du upp lektionerna och hur sammanställer du ditt material?
3. Får eleverna ta del av några instuderingsfrågor/kompendium/material? Vad?
4. Vilka genrer fokuserar du på? Varför?
5. Källor och trovärdighet?
6. Hur ofta uppdaterar du ditt material?

Material och läromedel

1. Hur tycker du att det ser ut på material fronten när det kommer till musikundervisning?
2. Vad finns/fattas?
3. Anser du att det är ett problem med att det inte finns några enhetliga material i musik?
 - Är det en frihet eller pressande att kunna/behöva välja material själv?
4. Vad tycker du att detta säger om musik ämnets status i skolan?

Om svaren visar på liten förekomst av material (fråga 2):

5. Vad tror du är anledningen till att det finns så lite material och läromedel för ämnet musik?
6. I ett heltäckande läromedel på rock- och pophistoria, vad skulle du vilja fanns med?